Cukrovarnictví, cukrovary a cukrovarníci
Fenomén českého hospodářství v 19. a 20. století

Vydalo Národní zemědělské muzeum Praha a Národní technické muzeum, edice NZM Prameny a studie č. 47, editor publikace Hynek Stříteský, Praha, 2011, 778 stran, formát A5, cena 240 Kč*, ISBN (NZM) 978-80-86874-66-4, ISBN (NTM) 978-80-7037-206-7, ISSN 0862-8483.

Témeř osmisetstránková publikace je svým rozsahem i obsahem mimořádná. Vychází jako sborník z konference „Cukrovarnictví, cukrovary a cukrovarníci v českých zemích“, kterou pořádalo NTM v roce 2010. V knize je zařazeno 28 samostatných prací, z nichž třetina již byla publikována v našem časopise v čísle věnovaném této konferenci (2010, č. 9/10). V zde prezentované publikaci však nebyli autoři tolik omezeni rozsahem a úpravou, proto jsou zpravidla tyto příspěvky doplněny, příp. tematicky rozšířeny, obsahují obvyklý poznámkový aparát i řadu v časopise nepublikovaných obrazových příloh.
Příspěvky sepsali převážně profesionální historici, nechybí však ani texty od dalších autorů. Jednotlivé práce čerpají náměty snad ze všech okruhů činnosti a období průmyslové výroby cukru na našem území: z historie jednotlivých cukrovarů, koncernů, zeměpisných oblastí, výzkumu, výuky, finančního světa, profesních organizací, ze života významných osobností ad. Je dobře, že v knize nechybí i popis vývoje oboru po roce 1989, který dokládá, že naše cukrovarnictví „není jen předmětem historického bádání“, nýbrž se „znovu zařazuje mezi evropskou elitu“.

Samostatnou částí knihy, zařazenou na závěr, je práce ing. Jaroslava Bartoška *„Výstavba českých cukrovarů ve světě v druhé polovině dvacátého století – Jak jsem ji viděl a prožil jako přímý účastník“* (206 stran textu a 16 stran obrazových příloh). Mapuje významnou etapu českého cukrovarnického strojírenství: budování závodů v řadě států především třetího světa – mj. v Indii, Pákistánu, Barmě, Cejlonu, Indonésii, Kambodži, Íránu, Sýrii, Egyptě, Súdánu… Není jen nezaujatým popisem událostí, naopak, zahrnuje řadu osobních vzpomínek, postřehů a zkušeností aktivního účastníka. Ty dělají paměti tohoto – letos devadesátiletého – odborníka (více o něm viz LCaŘ 2007, s. 259) mnohem zajímavějšími.
Textovou část Bartoškových pamětí doplňuje DVD obsahující půlhodinový dokument převedený z barevného 8mm filmu, na který autor zaznamenával výstavbu cukrovarů v Indii a na Cejlonu (Srí Lance). Film – s autorem namluveným komentářem – divákům zprostředkuje atmosféru způsobem, jaký psaný text neumožňuje.

Pro knihu „Cukrovarnictví, cukrovary a cukrovarníci“ byl zvolen kvalitní papír (matná křída) umožňující velmi dobrý tisk textu i obrazů. Škoda jen, že při její přípravě nebyla dodržena všechna pravidla sazby a v publikaci jsou i některé další chyby – nesnižují ale nijak výrazně hodnotu díla, které je třeba doporučit pozornosti každého zájemce o historii výroby cukru.

Blahoslav Marek

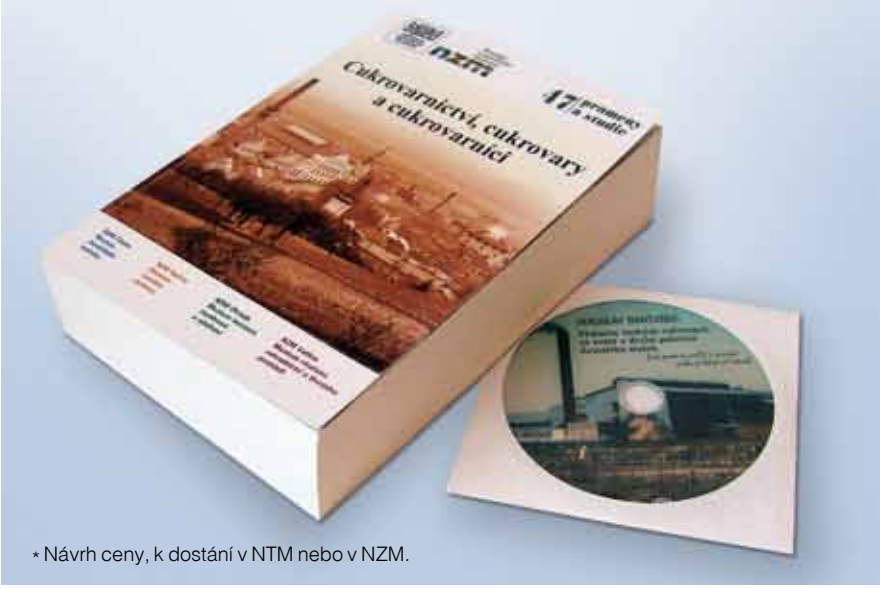

* Návrh ceny, k dostání v NTM nebo v NZM.